

Sygn. akt I ACz 1432/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Baran

Sędziowie: SA Zbigniew Ducki

SA Andrzej Struzik (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

przeciwko A. K. C. i J. B.

o stwierdzenie nieważności nabycia nieruchomości

na skutek zażalenia pozwanego J. B. na orzeczenie o kosztach postępowania i kosztach sądowych zawarte w pkt 2 i 3 wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. akt I C 2102/16

postanawia:

zmienić pkt 2 i 3 wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. akt I C 2102/16 w ten sposób, że nadać im brzmienie:

„2. zasądza od pozwanego A. K. na rzecz strony powodowej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, odstępując od obciążania tymi kosztami pozwanego J. B.,

3. nakazuje ściągnąć od pozwanego A. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 10.530 zł (dziesięć tysięcy pięćset trzydzieści złotych) tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której strona powodowa była zwolniona, odstępując od obciążania tymi kosztami pozwanego J. B.”.

SSA Zbigniew Ducki SSA Barbara Baran SSA Andrzej Struzik

Sygn. akt I ACz 1432/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w pkt 1 uwzględnił w całości roszczenie strony powodowej, w pkt 2 zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w pkt 3 nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 10.530 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której strona powodowa była zwolniona.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach (pkt 2 i 3 wyroku) Sąd I instancji podał, że podstawą orzeczenia był przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 105 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy wskazał, że pozwani byli współuczestnikami jednolitymi, gdyż wyrok dotyczy ich niepodzielnie, zatem koszty procesu należało zasądzić od nich solidarnie. Na koszty procesu poniesione przez stronę powodową złożyła się kwota wynagrodzenia pełnomocnika w osobie radcy

prawnego w wysokości stawki minimalnej, przewidzianej w § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016r., poz. 1667), tj. kwota 10.800 zł. Jedynie na skutek oczywistej omyłki rachunkowej sąd zasądził kwotę 14.400 zł, czyli stawkę przewidzianą w pierwotnym brzmieniu cytowanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Natomiast podstawą ściągnięcia opłaty sądowej od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa były przepisy art. 83 oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Strona powodowa była ustawowo zwolniona od opłaty od pozwu wynoszącej 10.530 zł. Kwotę tę należało zatem ściągnąć solidarnie od pozwanych, stosując odpowiednio cytowane wyżej przepisy art. 98 k.p.c. i art. 105 k.p.c.

Zażalenie na powyższe orzeczenia zawarte w pkt 2 i 3 wyroku wywiódł pozwany J. B. zaskarżając je w tym zakresie w całości i wniósł o ich zmianę poprzez zasądzenie od pozwanego A. K. na rzecz powoda kwoty 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazanie ściągnięcia od tego pozwanego opłaty 10.530 na rzecz Skarbu Państwa.

Powyższemu orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 105 § 1 k.p.c. polegającą na jego niezastosowaniu, co doprowadziło do przyjęcia, że poszczególni współuczestnicy odpowiadają również za koszty procesu wynikłe z czynności procesowych innych współuczestników, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia braku podstaw do nieobciążania pozwanego J. B. kosztami procesu,
2. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do obciążenia skarżącego kosztami procesu, podczas gdy jest to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że w żaden sposób nie przyczynił się do wytoczenia sprawy, a także uznał powództwo przy pierwszej czynności, dążąc do jak najszybszego rozwiązania sporu, składając także na rozprawie wnioski o nieobciążenie go kosztami sądowymi. Podniósł, że przyczyną stwierdzenia nieważności umowy sprzedaży był brak odpowiedniego zezwolenia po stronie nabywcy nieruchomości - drugiego pozwanego (obywatela Indii), wymaganego od cudzoziemca. Skarżący działając w zaufaniu do jego deklaracji o posiadaniu zwolnienia od konieczności jego złożenia, a przede wszystkim do notariusza sporządzającego akt notarialny nie miał żadnych podstaw by przyjąć, że umowa jest nieważna, zwłaszcza, że nabywca przebywał w Polsce bardzo długo. Obciążenie go w wyroku bardzo wysokimi kosztami procesu wyłącznie za czyny osoby zupełnie dla niego obcej byłoby w jego odczuciu sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne.

Jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017 r. pozwany J. B. złożył oświadczenie o uznaniu powództwa, nie kwestionując okoliczności faktycznych wskazanych w pozwie i wniósł o nieobciążenie go kosztami procesu na podstawie art. 101 k.p.c. Strona powodowa wyraziła sprzeciw wobec nieobciążania go kosztami w oparciu o ten przepis podkreślając, że nie ma on zastosowania do spraw, w których konieczne jest wydanie orzeczenia przez sąd. Zdaniem Sądu Apelacyjnego stanowisko powoda należy uznać za trafne, gdyż istotnie ustalenie nieważności nabycia nieruchomości wymaga wyroku sądu. Nie znajdzie też zastosowania wskazywany w zażaleniu art. 105 § 2 zd. 2 k.p.c., zgodnie z którym za koszty wynikłe z czynności procesowych podjętych przez poszczególnych współuczestników wyłącznie we własnym interesie, inni współuczestnicy nie odpowiadają. W niniejszej sprawie nie mamy przecież do czynienia z jakimikolwiek czynnościami procesowymi drugiego pozwanego (nie podjął żadnych czynności w procesie), z którymi należałoby wiązać powstanie kosztów, które by tylko jego miały obciążać. Tym niemniej sąd odwoławczy stoi na stanowisku, że mamy do czynienia w niniejszej sprawie z przypadkiem szczególnym pozwalającym na odstąpienie od obciążenia żalącego kosztami procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. (zasadę słuszności). Przypomnieć należy, że przepis

ten kwalifikację przypadków szczególnie uzasadnionych pozostawia, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Do wypadków szczególnie uzasadnionych zalicza się m.in. sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu i jego znaczenia dla stron. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że zastosowanie art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej decyzji sądu meriti i związane jest z dyskrejonalną władzą sędziowską, ale Sąd I instancji nie odniósł się w ogóle (nie znalazło to odzwierciedlenia w pisemnych motywach) do wniosku skarżącego o nieobciążanie go kosztami, stosując ogólne zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Dlatego kontrola instancyjna i ocena, czym kierował się Sąd I instancji nie uwzględniając tego wniosku nie może być dokonana. W odmiennej ocenie Sądu II instancji charakter roszczenia i okoliczności faktyczne będące jego podstawą, tj. działanie pozwanego J. B. jako sprzedawcy nieruchomości w zaufaniu do jej nabywcy i notariusza, przed którym zawarta została umowa (odnośnie okoliczności, że pozwany cudzoziemiec ma uprawnienie do nabycia własności nieruchomości w Polsce) oraz postawa skarżącego w trakcie procesu, który przy pierwszej czynności uznał powództwo wskazując, że jego wniosek o nieobciążanie kosztami w sprawie należało uznać za uzasadniony, biorąc za podstawę art. 102 k.p.c.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone orzeczenie w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Zbigniew Ducki SSA Barbara Baran SSA Andrzej Struzik